

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Ciubotaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

ÎNCHEIERE

20 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Cabinetul Avocatului „Munteanu Liliana”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Continental Business Invest” împotriva Cabinetului Avocatului „Munteanu Liliana” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 03 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Cabinetul Avocatului „Munteanu Liliana” și a fost menținută hotărârea din 01 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 19 noiembrie 2020 Societatea cu Răspundere Limitată „Continental Business Invest” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Cabinetului Avocatului „Munteanu Liliana” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, CA „Munteanu Liliana” a beneficiat de servicii de locațiune a oficiului nr. 207, cu suprafața de 17,4 m², amplasat în incinta blocului administrativ situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 182, etajul 2, în baza contractului de locațiune nr. 03/20/S din 14 ianuarie 2020 și a actului de primire-predare din 14 ianuarie 2020.

A menționat că conform contractului durata locațiunii a fost stabilită de la 14 ianuarie 2020 până la 31 decembrie 2020.

Reclamanta a susținut că, potrivit pct. 3.1 din contractul de locațiune chiria lunară a încăperii constituia suma 174 Euro, inclusiv TVA.

A relatat că, conform pct. 3.3 din contract costul plăților serviciilor comunale și anume energia electrică, energia termică, apa, canalizarea și inclusiv în spațiile de uz

comun nu este parte componentă a valorii indicate la pct. 3.1 al contractului și se achită suplimentar.

A mai specificat că, conform pct. 3.4 din contract, plata lunară pentru chiria încăperii se formează din chiria lunară stabilită la pct. 3.1 și plata serviciilor comunale pentru luna precedentă stabilită la pct. 3.3 al contractului. La fel, în pct. 3.4 a fost stabilit că plata lunară pentru chiria încăperii urmează a fi achitată până la data de 20 a fiecărei luni de gestiune.

Reclamanta a susținut că în pofida condițiilor stabilite, CA „Munteanu Liliana” nu a achitat plata lunară de locațiune pentru perioada 14 ianuarie 2020-04 iunie 2020 conform facturile fiscale: -AAH7760226 din 31 ianuarie 2020, suma în mărime de 2462,85 lei; - AAH7760231 din 04 februarie 2020, suma în mărime de 4152,38 lei; - AAH7760409 din 03 martie 2020, suma în mărime de 4127,75 lei; - AAH7760459 din 07 aprilie 2020, suma în mărime de 4002, 20 lei; - AAJ0792002 din 06 mai 2020, suma în mărime de 3582,22 lei; - AAJ0792120 din 04 iunie 2020, suma în mărime de 539,46 lei. Respectiv a fost acumulată o datorie în mărime de 18 866,86 lei.

A remarcat că, existența datoriei se atestă prin actul de verificare reciprocă a decontărilor la situația din 30 iunie 2020, semnat de ambele părți și prin actul de verificare reciprocă a decontărilor la situația din 16 noiembrie 2020, care atestă că până la depunerea acțiunii, CA „Munteanu Liliana” nu a efectuat nicio plată pentru stingerea restanței.

Reclamanta a precizat că, întru soluționarea amiabilă a litigiului către CA „Munteanu Liliana” au fost înaintate mai multe notificări de plată a restanței.

Prin notificarea nr. 34/20 din 16 aprilie 2020, care a fost recepționată contrasemnătură de către CA „Munteanu Liliana”, a fost solicitată achitarea restanței pentru lunile ianuarie-aprilie 2020, care la acel moment constituia suma în mărime de 14 745,18 lei. Iar prin scrisoarea de garanție expediată la 14 mai 2020, CA „Munteanu Liliana” a solicitat să nu fie înaintată acțiunea în judecată, garantând că va achita restanța în volum deplin cel târziu până la 18 iulie 2020.

Ulterior, la 20 iulie 2020, SRL „Continental Business Invest” a transmis notificarea nr. 49/20 de plată a restanței la chirie pentru perioada lunilor ianuarie-iunie 2020, în mărime de 18 866,86 lei, care urma să fie achitată în termen de 7 zile calendaristice, recepționată la 20 iulie 2020, contrasemnătura de către CA „Munteanu Liliana”, însă a fost ignorată.

A mai indicat că, dobânda de întârziere pentru perioada 20 ianuarie 2020-17 noiembrie 2020 constituie suma în mărime de 1601,71 lei.

A solicitat încasarea din contul CA „Munteanu Liliana” în beneficiul SRL „Continental Business Invest” a datoriei în sumă de 18 866,86 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 1601,71 lei și a taxei de stat în sumă de 614,06 lei.

Prin hotărârea din 01 iulie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă integral. A fost încasată de la CA „Munteanu Liliana” în contul SRL „Continental Business Invest” suma în mărime de 18 866,86 lei cu titlu de datorie rezultată din contractul de locațiune nr. 03/02/S din 14 ianuarie 2020; suma în mărime de 1 601,71 lei cu titlu de dobândă de întârziere și suma de 614,06 lei cu titlu de taxă de stat.

La 30 iulie 2021, CA „Munteanu Liliana” a depus apel împotriva hotărârii

primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 03 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de CA „Munteanu Liliana” și a fost menținută hotărârea din 01 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Instanțele ierarhic inferioare au constatat că, prin încheierea contractului de locațiune cu nr. 03/20/S din 14 ianuarie 2020 părțile și-au asumat obligații reciproce, astfel reclamantul s-a obligat să transmită pârâtului în locațiune bunul imobil, iar pârâtul și-a asumat responsabilitatea de a efectua plata chiriei. La caz însă, pârâtul contrar obligației contractuale asumate nu a efectuat plata chiriei pentru locațiunea bunului imobil pentru perioada lunilor 14 ianuarie 2020- 04 iunie 2020.

Din analiza întregului materialul probator administrat în cauză și anume a facturilor fiscale: AAH7760226 din 31 ianuarie 2020, AAH7760231 din 04 februarie 2020, AAH7760409 din 03 martie 2020, AAH7760459 din 07 aprilie 2020, AAJ0792002 din 06 mai 2020 și AAJ0792120 din 04 iunie 2020 rezultă cert datoria pentru chirie pentru perioada lunilor ianuarie-iunie 2020, inclusiv costul plăților pentru serviciile comunale, stabilite de părți la pct. 3.3 al contractului.

Instanțele de judecată inferioare au conchis că se atestă o neexecutare esențială a prevederilor contractului de locațiune cu nr. 03/20/S din 14 ianuarie 2020 din partea locatorului CA „Munteanu Liliana”, rezultată din neexecutarea obligației privind plata chiriei pentru locațiunea bunului imobil pentru perioada lunilor ianuarie-aprilie 2020.

S-a reținut că, chiar dacă CA ”Munteanu Liliana” a menționat că nu a prestat servicii de asistență juridică și nici nu a realizat venituri, aceasta a omis faptul că contractul este legea părților, a fost încheiat în mod liber cu intenția de a produce efecte juridice și în situația descrisă CA „Munteanu Liliana” urma să acționeze exact cum au prevăzut părțile în contract.

Mai mult ca atât, doar după notificarea de plată a restanței CA „Munteanu Liliana” a expediat o scrisoare de garanție în adresa SRL „Continental Business Invest”, prin care a garantat că după decăderea stării de urgență în Republica Moldova, în interiorul unei perioade de timp de 2 luni de zile, echivalentă cu perioada stării de urgență, adică din 18 mai 2020-18 iulie 2020, va achita datoria existentă.

Prin urmare, careva obiecții cu privire la sumele facturate pînă la înaintarea acțiunii în instanță nu au fost înaintate de către CA „Munteanu Liliana”. Or, potrivit pct. 3.6 al contractului, semnat între părți, în cazul în care Locatarul nu este de acord cu informația inclusă în factură, atunci el în termen de o zi din momentul primirii facturii, remite Locatorului factura, însoțită de o scrisoare în care își va expune obiecțiile și dezacordul său vizavi de sumele indicate în factură.

La fel, CA „Munteanu Liliana” nu a notificat intimatul în privința survenirii impedimentului justificator, însă a solicitat acordarea a două luni pentru stingerea întregii datorii. Iar în corespundere cu prevederile art. 903 alin. (3) din Codul civil, în cazul în care impedimentul justificator este doar temporar, justificarea produce efecte pe durata existenței impedimentului. Totuși, dacă întârzierea capătă trăsăturile neexecutării esențiale, creditorul poate să recurgă la mijloacele juridice de apărare întemeiate pe o asemenea neexecutare. Art. 903, alin. (4) din Codul civil prevede că

În cazul în care impedimentul justificator este permanent, obligația se stinge. Obligația corelativă de asemenea se stinge.

În cazul obligațiilor contractuale, efectele restitutive ale acestei stingeri sînt reglementate prin dispozițiile art. 926-932, care se aplică în mod corespunzător. Iar, conform prevederilor alin. (4) al articolului citat, debitorul are obligația de a asigura ca creditorul să primească o notificare despre impediment și efectele lui asupra capacității de a executa, într-un termen rezonabil după ce debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască aceste circumstanțe. Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru orice prejudiciu rezultat din neprimirea respectivei notificări.

Prin urmare, instanțele de judecată inferioare au reținut că impedimentul justificator la care se referă CA „Muntean Liliana” a fost temporar, însă la data depunerii acțiunii, 19 noiembrie 2020, întârzierea debitorului era esențială, fapt ce a acordat dreptul creditorului să purceadă la mijloacele juridice de apărare statuate la art. 901 din Codul civil.

Cu privire la dobânda de întârziere, instanțele de judecată inferioare au relevat că prin prisma art. 947 alin. (1) și (2) din Codul civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Prin clauză penală se poate garanta numai o creanță valabilă.

Conform art. 942 alin. (1), (2) din Codul civil, în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întârziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. Rata dobînzii de întârziere este egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întârziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

La caz, s-a optat pentru încasarea unei dobînzii de întârziere și s-a stabilit că calcularea dobînzii de întârziere se aplică la întreaga sumă datorată, iar serviciile comunale ca urmare a recepționării sumelor se transferă de către SRL „Continental Business Invest” către gestionarul serviciilor comunale.

Conform art. 3 alin. (1) din Codul civil, are calitatea de consumator orice persoană fizică care, în cadrul unui raport juridic civil, acționează predominant în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională. CA „Munteanu Liliana” exercită activitate profesională, or potrivit art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002, cabinetul avocatului reprezintă una din formele de exercitare a profesiei de avocat.

Prin urmare s-a reținut că CA „Munteanu Liliana” exercită activitate profesională și nu cade sub incidența noțiunii de „consumator”, respectiv față de datoriile acesteia se aplică dobânda de întârziere egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 9 puncte procentuale pe an, așa cum a și fost calculat inițial.

La 09 martie 2022, CA „Munteanu Liliana” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea

deciziei instanței de apel, casarea hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului recurentul a indicat că instanțele de judecată inferioare au interpretat în mod eronat legea, au examinat cauza civilă formal, iar constatările acestora contravin probatoriului anexat la materialele cauzei, bazându-se exclusiv pe declarațiile SRL „Continental Business Invest”.

A susținut că, măsurile instituite de autorități în legătura cu pandemia Covid-19 au dus la întâzieri, dificultăți și la imposibilitatea executării obligațiilor contractuale. Iar asemenea situații pe întreg glob pământesc au constituit justificări obiective pentru a suspenda executarea propriilor obligații și pentru a asigura protecția în fața unor pretenții de despăgubiri sau pentru adaptarea sau chiar încetarea contractului.

Consideră că dacă executarea contractului devine temporar sau definitiv imposibilă, intervine conceptul de „impediment justificator”, altfel spus forța majoră. În acest sens, prevederile Codului civil învederează că cauze de forță majoră sunt acele evenimente externe, imprevizibile, absolut invincibile și inevitabile.

Recurentul a subliniat că, la caz pandemia Covid-19 constituie forță majoră și reprezintă cu certitudine un eveniment ce nu depinde de voința părților, iar măsurile instituite de autorități, prin interzicerea accesului în anumite clădiri, birouri reprezintă temei pentru suspendarea executării contractelor de locațiune.

A precizat că, efectul exonerator de răspundere presupune faptul că debitorul aflat în imposibilitatea de a-și executa obligația contractuală, nu va putea fi constrâns să repare prejudiciul pe care l-a cauzat creditorului ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor sale.

A menționat că, răspunderea contractuală nu poate fi angajată doar atunci când una dintre părți în mod nejustificat și culpabil nu își execută obligația, or în cazul în care debitorul ar vrea să-și execute obligația însă este împiedicat, în mod obiectiv, dincolo de puterile sale, de un eveniment pe care nu îl putea prevedea și căruia nu i se putea opune, ar fi injust ca acesta să răspundă.

Recurentul a subliniat că, instanțele de judecată inferioare nu s-au expus asupra argumentelor invocate, lăsând loc de interpretare, iar neexpunerea instanțelor asupra tuturor argumentelor și motivelor, în coraport cu exigențele art. 6 §1 din CEDO și anume dreptul la un proces echitabil/dreptul de a fi auzit/obligația instanței de a-și motiva hotărârea, constituie un motiv suficient și temeinic justificat ca hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel să fie casate integral.

Consideră că instanțele de judecată inferioare urmau să constate obligația CA „Munteanu Liliana” de a achita restanța contractuală de 11 282,62 lei, acumulată pe perioada 14 ianuarie 2020-17 martie 2020, iar perioada pandemiei Covid-19, 17 martie 2020-15 mai 2020 să fie exclusă din calculul serviciilor de locațiune, din motivul intervenirii forței majore, care în temeiul prevederilor art. 903 și art. 904 din Codul civil a constituit un impediment justificator.

A mai invocat că instanța de apel a examinat cauza în lipsa CA „Munteanu Liliana” și a reprezentantului Marin Sardari, deși ultimul a depus cerere de amânare, ceea ce constituie o încălcare procedurală gravă al dreptului la apărare și al dreptului la un proces echitabil.

Recurentul a remarcat că, instanța de apel nu a admis cererea de amânare a ședinței de judecată depusă de către Marin Sardari, invocând că ultimul nu are împuterniciri, deși la cerere a fost anexată procura de reprezentare din 04 ianuarie 2022, eliberată de CA „Munteanu Liliana”, pe numele lui Marin Sardari.

În susținerea argumentului invocat, recurentul a anexat la cererea de recurs ordinul de angajare contrasemnat de Marin Sardari.

Prin notificarea din 07 aprilie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa SRL „Continental Business Invest” copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 16, vol. II).

Prin referința din 11 mai 2022, SRL „Continental Business Invest”, reprezentată de Cristina Gurulea a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei contestate la 16 februarie 2022 (f.d.228, vol. I).

Totodată, se reține că prin dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe perioada stării de urgență declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022, au fost stabilite măsuri specifice în domeniul justiției, fiind suspendată de drept examinarea de către instanțele de judecată a cauzelor civile, cu excepțiile prevăzute la pct. 5.1.1 din dispoziție. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Ulterior, prin dispoziția nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, au fost excluse măsurile specifice în domeniul justiției, începând cu data de 04 aprilie 2022, judecarea cauzelor civile fiind reluată din oficiu.

Astfel, recursul declarat la 09 martie 2022 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat

în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către CA „Munteanu Liliana” nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de Procedură Civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de Procedură Civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către CA „Munteanu Liliana”, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și

de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către CA „Munteanu Liliana” ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Cabinetul Avocatului „Munteanu Liliana” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic